

Høringssvar fra Osloregionen IPR til Klimautvalgets utredning 2023:25 *Omstilling til lavutslipp*

Behandlet i styremøte 16. februar 2024

Innledning

Osloregionen interkommunalt politisk råd (IPR) takker for invitasjonen til å gi innspill til Klimautvalgets NOU 2023: 25 *Omstilling til lavutslipp – Veivalg for klimapolitikken mot 2050*.

Osloregionen IPR er et strategisk samarbeid som består av 65 kommuner inkludert Oslo kommune. Osloregionen jobber for at hovedstadsregionen skal være en bærekraftig og internasjonalt konkurransedyktig region. Osloregionens innsatsområder er følgende:

- Areal, transport, mobilitet og logistikk
- Klima og miljø
- Konkurranseskraft og attraktivitet
- Felleskap og samarbeid

Osloregionen IPR ønsker å gi høringsinnspill på deler av utredningen som er mest relevant for kommunene og for Osloregionen som interkommunalt politisk råd. Dette er kapitler i utredningens del I, del II og del IV. Høringssvaret er knyttet til Osloregionens innsatsområder, nevnt over. Osloregionens høringssvar til NTP 2025-2036 (juni 2023), Klimautvalgets midtveisrapport (september 2022), Kraftkommisjonen (april 2023) og Strømnettutvalget (september 2022) er også relevante som underlag. Vi viser også til *Samordnet areal- og transportstrategi for Osloregionen* og Osloregionens *Næringspolitiske posisjonsnotat*.

Overordnede momenter fra Osloregionen IPR og innspill til utredningens del IV - *Organisering for klimaomstilling*

Osloregionen støtter Klimautvalget i at all politikk må ta utgangspunkt i at Norge skal være et lavutslippssamfunn innen 2050 og mener at utredningen har gode forslag til hvordan storsamfunnet skal klare å endre prioriteringene som fører oss til et lavutslippssamfunn i 2050 med velfungerende økosystemer. Osloregionen mener at Klimautvalgets anbefalinger bør være viktige føringer for politikkutforming framover dersom vi skal lykkes med omstillingen.

Osloregionen mener at det må legges til rette for at innbyggerne kan bidra og være deltakere i omstillingsprosessene dersom vi skal lykkes med å gjennomføre klimatiltak. Dette krever at innbyggerne gis muligheter til å kunne delta. Dette må vektlegges i statlige, regionale og kommunale myndigheters arbeid. Klimatiltak må innrettes slik at de ikke bidrar til å øke sosiale ulikheter.

Klimautvalget mener at kommunene må ha en tydelig klimarolle og mener at kommunene må ha et tydelig ansvar for å bidra i omstillingen til et lavutslippssamfunn. Osloregionen støtter dette, men vil påpeke at det forutsetter hjemler, rammeverk/virkemidler og ressurser til å kunne ta den rollen.

Osloregionen mener staten må gi tydelige føringer og tilrettelegge gode styringsverktøy på klima og natur i tråd med målene for 2050. Dette må følges opp med virkemidler både i form av lovverk, reguleringer og ressurser til gjennomføring. Osloregionen ønsker å trekke fram disse hovedanbefalingene fra Klimautvalget som spesielt viktige for å lykkes med omstillingen:

- alle beslutninger som tas i dag må baseres på et mål om at så godt som alle klimagassutslipp i Norge må være fjernet for godt innen 2050. Norsk klimapolitikk må vektlegge varig omstilling til nullutslipp og tempoet i omstillingen må økes.
- det må være en bred tilnærming til virkemiddelbruk hvor juridiske, økonomiske og pedagogiske virkemidler benyttes.
- all politikk og alle beslutninger må ta utgangspunkt i at alle ressurser er knappe.
- arealpolitikken må begrense tap av natur og bidra til bevaring av naturens karbonlagre.

Osloregionen støtter at Klimautvalgets anbefalinger om at omstilling til lavutslippssamfunnet må inn som bindende premiss for alle sentrale styrings- og politikkdokumenter og finansieringsordninger som f.eks. de  rlige budsjettokumentene, Nasjonal transportplan og Perspektivmeldingen.

Det må gis tydelige og samsvarende forventninger til kommuner og fylkeskommuner om at de skal legge omstilling til et lavutslippssamfunn til grunn for sin planlegging og virksomhet. Osloregionen understreker at det samme må gjelde for alle statlige etater i etatsstyring og tildelingsbrev. Dette må inkludere direkte og indirekte klimagassutslipp og å ivareta karbonlagring gjennom å begrense arealbruksendringer. Like og forutsigbare rammer og forventninger er viktig for å sikre at offentlige aktører samarbeider og trekker i samme retning på tvers av forvaltningsnivå og sektorer.

Det bør gjennomføres en «klimavask» av relevante lover for å sikre at hensynet til klimaomstilling og natur er tilstrekkelig rettslig sikret. Dette inkluderer å endre regelverk for å fjerne barrierer mot løsninger som er viktige i et lavutslippssamfunn. Det må sikres at alle større tiltak må utredes og sannsynliggjøres at tiltaket bidrar til en omstilling til lavutslippssamfunnet. Dette bør kunne tas inn i veiledning til konsekvensutredningsforskriften og utredningsinstruksen.

Osloregionen støtter at nasjonale myndigheter stiller klare rammer (forventninger og krav) for kommunenes ansvar i arealpolitikken, men det må ikke føre til at kommunene mister selvråderetten over lokal arealpolitikk.

Osloregionen stiller seg positive til et klimalovverk og at natur og klima brukes som styringsverktøy, men gjennomføringen krever midler og ressurser. Det er derfor avgjørende med forutsigbare og langvarige støtteordninger. Klimasats har vært en viktig ordning for klima-prosjekter. Osloregionen mener at Klimasats-ordningen må videreføres.

Det må utvikles og tilgjengeliggjøres verktøy og systemer for kommunene. Dette bør tilgjengeliggjøres nasjonalt/regionalt og ikke bli en tjeneste som hver kommune selv må anskaffe og finansiere. Osloregionen oppfordrer også til inkludering av kommunene i prosessene for utvikling av verktøy og rammeverk, da mange allerede har gjort betydelige innsatser og har kompetanse på å begrense utslipp og naturinngrep.

Osloregionen mener det må satses på kompetanseheving og opplæring i alle sektorer i det offentlige for å oppnå klimamålene innen 2050.

Det er positivt at utvalget foreslår en presisering gjennom lov (plan- og bygningsloven), som vil gi kommunene en hjemmel til å stille krav i planverket. Det er bl.a. behov for hvordan kommunene skal håndtere/vurdere arealer i kommunal planlegging til fornybar energi i fremtiden (f.eks. vindkraft og solenergi).

Momenter om klimaomstillingen for kommunene i areal- og transportplanlegging og byutvikling (relevant for utredningens kapittel 6 og kapittel 8)

Osloregionen mener det må gjøres viktige grep for å sikre at areal- og transportplanlegging og by- og tettstedsutvikling reduserer utslipp fra veitrafikk, samt bidra til reduserte arealbruksendringer:

- Selvr deretten til kommunene står sentralt i norsk arealforvaltning, samtidig må staten gi klare rammer for kommunenes medansvar for å følge opp klima- og naturm l.
- Ordninger som bypakker eller byvekstavtaler bør prioriteres for å fremme tilrettelegging for grønnere mobilitet også i mindre byområder. I dag mangler mindre byer forpliktende samarbeid for å redusere biltrafikken. I mange kommuner er manglende tilrettelegging langs riks- og fylkesveier i eller nært bysentrum en barriere for å øke andelen gående og syklende. Dette vil også bety mindre trafikk til de større byene og kunne bremset behovet for dyrere investeringer i nye veier.
- Statlige og fylkeskommunale vei- og baneiere og utbyggere må føringer om å inngå forpliktende samarbeid med kommunene om prioritering av gang- og sykkeltilrettelegging, infrastruktur for nullutslippskjøretøy og fremkommelighet for kollektivtrafikk i byer og tettsteder.
- Omstillingen til et lavutslippssamfunn bør være en premiss for prioritering mellom vei og bane i NTP og ved lokalisering av alle offentlige og private, besøksintensive tjenester
- Osloregionen har også avgitt høringssvar til NTP 2025-2036, der vi legger vekt på utvikling av flerkjernestruktur på Østlandet. Regionen er bundet sammen av kapasitetssterke klima- og miljøvennlige mobilitetsløsninger, med jernbanen som rygggrad. Dette vil også være i tråd med oppfyllelse av Norges klima- og miljømål.
- Osloregionen vil også peke på behovet for koordinering og samarbeid mellom forvaltningsnivå for planlegging av utbygging av arealkrevende infrastruktur for el, hydrogen og biogass til tungtransporten. Det vises til v rt pågående prosjekt «Energistasjoner for grønn næringstransport» støttet av Klimasats, som gjennomføres i samarbeid med  stlandssamarbeidet, www.energistasjoner.org.

Momenter til kapittel 9 økonomisk aktivitet, velferd og sirkularitet

Osloregionen støtter utvalget om å redusere forbruk, både av energi, materialer og gå over til fornybar energi og nullutlippsl sninger så raskt som mulig. I tillegg til hva privat og offentlig sektor skal bidra med av endring, er det også viktig at innbyggere er involvert og ser sitt bidrag i sammenheng til myndighetenes arbeid for å få ned klimautslippene. Osloregionen foreslår flere virkemidler som kan støtte opp om mer økonomisk aktivitet, velferd og sirkularitet:

- Det bør gis mer insentiver til energieffektivisering og utbygging av fornybar energi på tvers av offentlig og privat sektor, og må legges til rette for fordeling av overskuddsenergi/-varme.
- Prioritere omstilling til grønn næringstransport. Osloregionen viser også her til prosjektet «Energistasjoner for grønn næringstransport». Prosjektet har utviklet en veileder for etablering av energistasjoner, som vil kunne bidra til raskere saksbehandling og søknadsprosesser ved etablering av nullutlippsl sninger og biogass for tungtransporten.
- Kraftfull satsing på jernbane er avgjørende for å flytte transport fra vei til bane og mer miljø- og klimavennlig transport.
- Kjøpekraften er høy i Osloregionen, og for å senke utslippene ønsker Osloregionen bedre tilrettelegging og rammebetingelser for innkjøp og reparasjoner med fokus på ombruk, både i privat og offentlig sektor. Myndighetene bør vurdere å fjerne mva for ombruk og reparasjon som et av insentivene.
- For å senke utslipp i byggeprosesser kan man også velge gjenbruk, reabilitere eksisterende bygg, og bruke klimavennlige materialer.
- Tilskuddsordning for prosjekter som støtter sirkulær økonomi og som gir gevinst for regionen. Et eksempel på prosjekt er «Circle-scan» i Kongsvingerregionen
- Bruke innovative anskaffelser med fokus på konkrete utfordringer som har behov for sirkulære løsninger.
- Etablere standardsystem for avfallshåndtering som er nasjonalt for å optimalisere verdikjeden. Dette vil effektivisere og utvikle gjenbruk av produkter n r bedre sortering av avfallsfraksjonene enn i dag.

Momenter til kapittel 10 Innovasjon, omstilling og næringsstruktur

Norsk næringsliv har stor evne til innovasjon og omstilling i møte med klimautfordringene. Næringslivet i Osloregionen er godt posisjonert til å lede an i det grønne skiftet og til å utvikle nye industrinæringer med eksportpotensial, med sterke miljøer innenfor grønne næringer. Kombinasjonen av sterke industrimiljøer, sterke kunnskaps- og FoU-miljøer, høyt utdannet arbeidsstyrke og koplinger til tilsvarende miljøer andre steder i Norge og internasjonalt, betyr at næringslivet i regionen har gode forutsetninger for å være med å skape nye lønnsomme produkter og tjenester i et lavutslippssamfunn.

Osloregionen støtter utvalget om en ambisiøs og troverdig klimapolitikk, som reduserer usikkerhet og gir private aktører forutsigbarhet og insentiver til klimavennlige og lønnsomme investeringer. Dette er avgjørende for å sikre innovasjon og omstilling.

Osloregionen støtter at offentlige myndigheter bør ha større oppmerksomhet om å skape en mer effektiv planlegging og gjennomføring av offentlige investeringsprosjekter hvor klimahensyn er integrert, slik at omstillingen til et lavutslippssamfunn ikke blir mer krevende enn nødvendig.

Osloregionen støtter videre at klimapolitikk og næringspolitikk må trekke i samme retning og at statlig støtte til teknologiutvikling er utløsende og ikke kommer i stedet for private midler.

Osloregionen vil avslutningsvis peke på behovet for kompetanse for å møte behovet for omstilling og innovasjon på vei mot lavutslippssamfunnet. Her vil vi fremheve følgende punkter:

- Osloregionen støtter utvalget i at innholdet i eksisterende utdanninger må tilpasses for å møte behovet for yrkes- og næringsspesifikk kompetanse knyttet til omstillingen. Her vil vi også peke på behov for relevant bedriftsrettet utdanning på alle nivåer.
- Osloregionen mener at det må tilrettelegges bedre for at internasjonale studenter som kommer til Norge blir i landet, da dette vil være en viktig kilde til arbeidskraft og kompetanse. Osloregionen mener videre at Norge må posisjonere seg bedre som et attraktivt land for internasjonal arbeidskraft, noe som vil være viktig for fremtidige klimavennlige næringer.